

1. Nazwa: Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi

2. Cel ochrony:

Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk Pojezierza Chełmińskiego, Pojezierza Iławskiego i Pojezierza Brodnickiego, ochrona rzeki Osy i Gardęgi wraz z pasem roślinności okalającej, ochrona form krajobrazowych (jary, wąwozy).

3. Położenie i charakterystyka:

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi rozciąga się z zachodu na wschód na długości około 30 km.

Poza strefą krawędziową dolin: Osy i Gardęgi obszar obejmuje dodatkowo kompleks leśny wokół nadleśnictwa Jamy, odcinek doliny rzeki Lutryny oraz tereny wokół jezior: Nogat i-Płowęż. W skrajnie południowo-wschodniej części łączy się z obszarem Brodnickiego Parku Krajobrazowego.

Przez obszar przebiega droga krajowa Grudziądz - Łasin - Ostróda oraz drogi wojewódzkie i powiatowe: Łasin - Gruta - Radzyń Chełmiński, Jabłonowo - Świecie nad Osą i Biskupiec - Radzyń Chełmiński.

Powierzchnia obszaru charakteryzuje się dużą rozciągłością ze względu na doliny Osy i Gardęgi. Jedynie na północnym-zachodzie znacznie się rozszerza ze względu na włączenie w jego zasięg kompleksu leśnego wokół nadleśnictwa Jamy.

4. Powierzchnia:

Powierzchnia ogólna OChK Doliny Osy i Gardęgi wynosi 15 962,56 ha.

Tab. 1. Wykaz powierzchni administracyjnych gmin położonych w granicach OChK Doliny Osy i Gardęgi.

Lp.	Gmina	Powierzchnia [ha]	Powiat
1.	Jabłonowo Pomorskie	3 470,26	brodnicki
2.	Gruta	2 237,26	grudziądzki
3.	Grudziądz	109,40	
4.	Łasin	3 134,03	
5.	Świecie nad Osą	2 818,64	

6.	Rogóżno	4 192,69	
7.	Zbiczno	0,28	brodnicki
Razem		15 962,56	

5. Opis tekstowy przebiegu granicy:

Granice Obszaru oparto o wyraźne naturalne i antropogeniczne linie terenowe oraz granice administracyjne.

Granica Zachodnia stanowi styk z Obszarem Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły. Dalej granica przebiega drogą gminną numer 041259C do Kłódki Szlacheckiej. Mijając wieś, biegnie polnymi drogami w skrzyżowaniu na południe i od tego momentu biegnie ścianą lasu. Dochodzi do drogi gminnej o numerze 041235C (Gubiny - Szembruczek) i biegnie nią w kierunku zachodnim przez las. Wychodząc z lasu dochodzi do drogi powiatowej numer 1353C (Białochowo - Szembruczek), mija od północy Jezioro Gubińskie, przecina linię kolejową numer 207 (Grudziądz - Kwidzyn) i biegnie drogą przez miejscowość Gubiny, aż do przecięcia z ciekami Czerwona Woda. Od tego miejsca granica skręca na północ biegnąc wspomnianym ciekami dochodzi do lasu. Skręcając na zachód, opiera się o ścianę lasu i dochodzi do drogi gminnej o numerze 041212C w miejscowości Zielone Pola. Następnie skręca na północ i biegnie wschodnim skrajem drogi do miejsca w którym łączy się ona z drogą powiatową o numerze 1355C – jest to jednocześnie granica z Parkiem Krajobrazowym „Góry Łosiowe” im. Prof. Ludwika Rydygiera, która biegnie współliniowo przez około 587 m. Następnie przecina drogę powiatową o numerze 1355C kierując się na północ drogą leśną, gdzie po 93 metrach dociera do granicy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z Województwem Pomorskim, odbijając jednocześnie w kierunku wschodnim.

Granica Północna przebiega granicą administracyjną z województwem pomorskim, aż do drogi gminnej o numerze 041304C (Pawłowo - Szywnaład), gdzie skręca na południe. Mijając Szywnaład biegnie na południe drogą powiatową numer 1373C (Szywnaład - Jankowice). Po minięciu od wschodu Jeziora Szywnaład, granica skręca na południowo-zachód i biegnie drogami polnymi by dojść do drogi powiatowej kierunku północno-wschodnim, omija Rogóżno od wschodu i dochodzi do drogi powiatowej numer 1361C (Rogóżno - Szembruk). Biegnie wschodnim skrajem tej drogi, mijając wieś Szembruczek dochodzi do wsi Szembruk. W Szembruku skręca na zachód i biegnie drogą powiatową numer 1365C (Łasin - Gardeja). Biegnie północnym skrajem drogi powiatowej na odcinku o długości 1750 metrów, po czym przed lasem numer 1370C (Gordanowo - Wydrzno). Skręca na zachód, przechodzi przez miejscowość Wydrzno i biegnąc dalej tą samą drogą dociera do drogi powiatowej numer 1365C (Łasin - Gardeja). W Szembruku granica skręca na południowo-wschód i biegnie drogą lokalną w kierunku Marianowa. Po 1510 metrach skręca w kierunku zachodnim i biegnie drogami polnymi w kierunku Szembruczka. Nie przecinając rzeki Osy, skręca na południe i biegnie drogą gminną o numerze 041025C (Sobótka - Szembruczek), trzymając się blisko rzeki Osy. Mijając Sobótkę, biegnie w kierunku południowo-wschodnim drogą powiatową o numerze 1362C (Sobótka - Rogóżno Zamek). Stąd biegnie na wschód drogą gminną o numerze 041311C (od drogi 1386C Nowe Mosty - do gr. gminy - Rogóżno Zamek), następnie biegnie drogą powiatową numer 1386C (Nowe Mosty - Szczepanki) do miejscowości Szczepanki. Od Szczepanek granica biegnie nadal w kierunku południowo-

wschodnim dochodząc do drogi wojewódzkiej numer 538 (Radzyń Chełmiński - Łasin). Biegnie 850 metrów wschodnim skrajem drogi numer 538, po czym skręca na wschód w drogę powiatową numer 1387C (Nowe Mosty - Bogdanki). Biegnie tą drogą i mijając Hermanowo dochodzi do Bogdanki. Stąd skręca na południowy wschód i biegnie dalej drogą powiatową numer 1388C (Łasin - Mędrzyce - Lisnowo) do Mędrzyc. Z Mędrzyc biegnie nadal drogą powiatową w kierunku Lisnowa. Przed miejscowością Szarnoś skręca na południe i przez chwilę biegnie dawną linią kolejową. Granica obejmuje miejscowość Szarnoś od południa i drogą polną biegnie na wschód. Przecina drogę powiatową numer 1407C (Rywałd - Świecie nad Osą - Lisnowo) i dalej biegnie drogą gminną numer 041510C do Karolewa oraz drogą gminną numer 041511C do Lisnowa. Następnie granica przebiega drogą powiatową numer 1391C i drogą gminną numer 041512C do Partęczyn. Od Partęczyn granica biegnie na wschód dochodząc do granicy województw kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Granicą województw biegnie, aż do miejscowości Górale, a następnie nadal na południe po granicy z Brodnickim Parkiem Krajobrazowym.

Granica Południowa rozpoczyna swój bieg od linii kolejowej numer 208 (Brodnica - Jabłonowo Pomorskie), którą biegnie w kierunku północnym do wsi Konojady. Stąd biegnie nadal na północ drogą powiatową numer 1815C (Jabłonowo - Górale – Konojady - droga wojewódzka numer 543) do miejscowości Górale. Przed miejscowością Górale odbija na północny zachód i drogą gruntową omija Górale. Dalej biegnie na północ drogą powiatową numer 1816C (Piecewo - Buk Góralski - Górale) do miejscowości Buk Góralski, a stąd drogą gminną numer 080116C do miejscowości Nowa Wieś, przecinając po drodze linię kolejową numer 353 (Toruń - Iława). Od miejscowości Nowa Wieś biegnie na zachód drogą powiatową numer 1801C (granica województwa - Płowęż - Jabłonowo Pomorskie), by po 1 km skręcić na północny-zachód i łąkami oraz drogami lokalnymi przez grunty wsi Adamowo dojść do drogi gminnej numer 041509C (Świecie nad Osą - granica gminy - Buk Pomorski). Drogą tą biegnie na zachód w kierunku Świecia nad Osą. Przed Świeciem nad Osą skręca na południe i biegnie drogami gruntowymi, trzymając się blisko doliny ciekut Lutryna. Obejmuje od południa miejscowość Nowy Młyn wraz z niewielkim kompleksem leśnym i dochodzi do miejscowości Kitnówko. Stąd drogą powiatową numer 1810C Kitnówko - Świecie nad Osą zbliża się do tej miejscowości od strony zachodniej, gdzie wyraźnie skręca na zachód. Biegnie północnym skrajem drogi powiatowej numer 1405C (Słup - Świecie nad Osą) i dalej drogą powiatową numer 1384C (Pokrzywno - Orle - Słup) do miejscowości Orle. Stąd biegnie w kierunku północno-zachodnim drogami lokalnymi, mija Jezioro Salno i dochodzi do miejscowości Dąbrówka Królewska. Biegnie dalej na zachód, obejmuje bagno „Przepadlisko” i drogami lokalnymi dochodzi ponownie do granicy z Obszarem Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły.